

ПРАКТИЧНА РОБОТА - 9

ТЕМА: БОНІТУВАННЯ КОНЕЙ

Мета заняття: Ознайомити студентів з основними положеннями інструкції з бонітування коней, технікою визначення бонітувального класу та оформлення необхідної документації.

Бонітування – це оцінка коней за комплексом ознак з метою визначення їх племінної цінності і господарського призначення. Воно проводиться щорічно в господарствах усіх форм власності, що є суб'єктами племінної справи у конярстві. Його проводять зоотехніки-бонітери, яких призначає Міністерство аграрної політики України разом з галузевими структурними підрозділами та науково-дослідними установами УААН.

Звіт про результати бонітування (за формами № 10-к та № 11-к) складають за станом на 1 вересня поточного року. Подають зведені дані та аналіз бонітування Міністерству до 1 лютого кожного року. Матеріали бонітування використовують для розробки й корегування загальнодержавних програм селекції в конярстві та програм селекційно-племінної роботи з породами коней, державної реєстрації племінних коней.

Вважаються племінними й підлягають бонітуванню коні, походження яких підтверджено записами про них самих або їхніх батьків у державних книгах племінних коней відповідних порід. Головними принципами бонітування є : комплексність, детальність і суворість у визначенні племінної цінності та призначенні коней. Коней верхових, рисистих і ваговозних порід бонітують за походженням, типовістю, промірами, екстер'єром, продуктивністю – робочою і молочною та якістю потомства. Кожну з цих ознак оцінюють за 10-бальною шкалою.

Перше бонітування коней проводять у 2-річному віці за походженням, типовістю, промірами, екстер'єром, у 2,5 роки дають першу оцінку робочої продуктивності (іподромний біговий чи скаковий клас). До 7-річного віку коней бонітують *щорічно*. У сім років виставляють першу оцінку за якістю потомків. Пізніше результати бонітування уточнюють через кожні три роки в міру нагромадження відомостей про якість потомків та інших даних.

При визначенні належності коней до тієї чи іншої породи керуються такими правилами:

– чистокровними; верховими вважають коней, предки яких записані в Державні книги племінних коней у відповідності з вимогами міжнародного комітету з племінних книг (ISBC);

– чистокровними арабськими вважають коней, предки яких записані в книги племінних коней, що визнані Всесвітньою організацією арабського конярства;

– українськими верховими вважають коней, батьки яких записані до ДКПК української верхової породи, а також тих, чиї батько або мати належать до однієї з вихідних порід – угорських, ганноверської, тракененської, вестфальської, голштинської, російської верхової, чистокровної верхової та арабської порід.

Помісей з неплановими породами до складу української верхової не зараховують. До категорії напівкровних відносять тих коней, кровність яких за чистокровною верховою чи арабською породами або за їх сумою не повинна перевершувати $\frac{3}{4}$ (75%) від загальної. Коні з вищою кровністю належать до категорії висококровних, їх бонітують за шкалою відповідної породи (арабської чи чистокровної верхової).

На пробонітованих коней зоотехнік господарства заповнює індивідуальні бланки для жеребців (форма 1-к) і для кобил (форма 2-к), а також готує звіт про результати бонітування (форма 10-к).

Пробонітоване поголів'я розподіляють на такі класи:

еліта – коні, які повністю відповідають вимогам породи;

I клас – коні, що в основному задовольняють вимоги до породи;

II клас – решта поголів'я породи, яка має племінне значення.

Коней, не віднесених до цих класів, вважають не племінними. Для кожного класу за всіма ознаками виставляють відповідну оцінку в балах, мінімальне значення якої наведено у таблиці 1.

Мінімальні вимоги до оцінки ознак коней різного бонітувального класу, балів

Ознака	Клас «еліта»		І клас		ІІ клас	
	жеребці	кобили	жеребці	кобили	жеребці	кобили
Походження	8	8	6	6	4	4
Типовість	8	7	6	5	4	3
Проміри	8	7	6	5	4	3
Екстер'єр	8	7	6	5	4	3
Роботоздатність	6	4	5	3	2	-
Молочність	-	7	-	5	-	4
Якість потомства	8	7	6	5	4	3

Якщо коні за однією з ознак не добирають тільки одного бала до встановленого мінімуму, зоотехнік-бонітер може це не враховувати і віднести коней до відповідного класу. На коней, які не відповідають мінімальним вимогам II класу, ця поправка не поширюється. За результатами бонітування визначають тварин, які підлягають вибракуванню з відтворюючого складу.

Завдання. 1. Вивчити основні положення інструкції з бонітування племінних коней.

Завдання. 2. Пробонітувати 4-ох коней вказаних в індивідуальному завданні, результати записати в таблицю 2.

Контрольні запитання

- 1. Що таке бонітування?*
- 2. Чому оцінювання за якістю нащадків проводять з 7-річного віку?*
- 3. Чим різняться зоотехнічні терміни – вибраковування і виранжировування племінного жеребця?*
- 4. За якими ознаками оцінюють якість стрибків спортивних коней вітчизняних і закордонних порід?*
- 5. Які вади екстер'єру коня не дозволяють бонітеру віднести його вище II класу?*